

Verantwoording verwerking resultaten ontwerp onderzoek in deelgebieden

Het proces

Als gemeente krijgen we een gebiedsdekkende omgevingsvisie voor geheel Doetinchem. De omgevingsagenda is een tussenstap naar die omgevingsvisie. In de omgevingsvisie leggen we vast hoe we willen dat onze toekomstige leefomgeving eruit ziet. Om tot deze visie te komen, hebben we allereerst het Koersdocument Omgevingswet vastgesteld. Daarna hebben we onderzoek gedaan in 11 tijdelijke deelgebieden. Het Koersdocument is daarbij gebruikt als onderlegger. In ieder deelgebied hebben we vooral gekeken naar de twee onderwerpen die het meest belangrijk waren in dat deelgebied. Bijvoorbeeld *“de gezonde leefomgeving”* of *“beleving”*. Dit betekende automatisch dat niet altijd alles aan bod kwam. In de werkwijze hebben we daar rekening mee gehouden.

De werkwijze

In de deelgebieden zijn we op zoek gegaan naar voorliggende kansen voor verbetering of toevoegingen. We hebben dat gedaan samen met inwoners, ondernemers, vastgoedeigenaren en maatschappelijke organisaties. Per deelgebied is er een kernteam aan het werk gegaan onder leiding van een externe projectleider. De wijkregisseurs waren altijd nauw betrokken. Daarnaast was er per gebied een aantal vak ambtenaren beschikbaar die contact hadden met de achterliggende organisatie om vragen van bijvoorbeeld inwoners te kunnen beantwoorden. Per deelgebied is een specifiek traject gestart, gericht op kwaliteiten en mogelijkheden van het gebied. De manier waarop mensen konden meedenken en meewerken (participatie) is dus op verschillende manieren vormgegeven en het werken in de gebieden is op verschillende momenten gestart. Zo hebben we werkenderwijs geleerd van de verschillende trajecten. Speciaal voor dit proces, het zogenaamde ontwerp onderzoek, zijn er participatierichtlijnen opgesteld, is er een gereedschapskist gevuld met werkmethoden en zijn er bijeenkomsten georganiseerd waarin de projectleiders informatie konden uitwisselen en elkaar zo konden helpen met het werk. Per deelgebied was er een wethouder betrokken. Tijdens het proces is bijgehouden of en zo ja welke leemtes er ontstonden in de deelgebieden en waar dus extra aandacht voor moest zijn vanuit ambtelijke hoek. Een onderwerp wat betrekkelijk weinig aan de orde kwam in de deelgebieden, was de noodzaak tot energiebesparing en opwekking. Dit is ondervangen door actueel beleid op dit gebied te vertalen naar de omgevingsagenda.

Deelname betrokkenen

De animo om mee te doen aan het ontwerp onderzoek, verschilde per deelgebied. Zo is het kernteam in de Wehlse Broeklanden direct opgebouwd als mix van ambtenaren en betrokkenen uit het gebied. Daar was in het gebied behoefte aan. Dat was anders in Gaanderen. Daar bestond het kernteam uit ambtenaren, maar werden de publieksbijeenkomsten juist heel goed bezocht door inwoners. Bovendien was de dorpsraad actief betrokken bij het hele proces. In Wehl en Nieuw Wehl speelde de dorpsraad ook een belangrijke rol. In het gebied rond de Slangenburg was er veel inwonersbetrokkenheid bij inwoners met grote eigendommen in landelijk gebied. Voor alle deelgebieden geldt dat de projectleiders individuele interviews hebben gehouden met belangrijke spelers zoals de woningbouwcorporaties, vertegenwoordigers van het parkmanagement van de bedrijventerreinen, het waterschap en onderwijsinstanties. Daarnaast zijn er voor alle gebieden groepsessies voor inwoners en ondernemers opgezet. Ook zijn er enquêtes uitgezet, er is een fietssafari gehouden, er zijn workshops geweest en een gebiedsschouw. In een paar gevallen zijn geplande grotere

bijeenkomsten komen te vervallen als gevolg van de uitbraak van de coronacrisis. Er is geprobeerd om die leemte op te vangen via digitale trajecten of het organiseren van gesprekken met gebiedsvertegenwoordigers.

De opbrengst

Alle ideeën die zijn opgehaald in een deelgebied, zijn per deelgebied bij elkaar gebracht in een deelvisie. De deelvisies zijn voorafgaand aan de definitieve publicatie beoordeeld door het college van burgemeester en wethouders. Ze zijn vrijgegeven voor op- en aanmerkingen door betrokkenen en ter kennisname gesteld aan de gemeenteraad. De deelvisies zijn gepubliceerd en blijven beschikbaar op onze website:

<https://omgevingswetdoetinchem.nl/omgevingswet-dossier/rapporten-deelgebieden/>

Status deelvisies

De deelvisies zijn niet vastgesteld door burgemeester en wethouders of de gemeenteraad als gebiedsplan, kader of nieuw beleid. Ze zijn wel van tevoren (in het Koersdocument Omgevingswet) geduid als onderdeel van het zogenaamde "ontwerpend onderzoek" en als belangrijke input voor de omgevingsvisie. En ze zijn nu dus ook gebruikt als input voor de tussenstap, de omgevingsagenda.

Er is meer input dan de deelvisies alleen. Zo is er overkoepelend beleid dat zwaarwegend is. Gemeentelijk of opgelegd door andere overheden. Denk bijvoorbeeld aan de energietransitie. Ook hebben we te maken met de dynamiek van deze tijd. Wat tijdens het maken van een deelvisie logisch leek, is nu soms al achterhaald of minder relevant. Tijdens het ontwerpend onderzoek in de deelgebieden was bijvoorbeeld nog niet besloten om toe te werken naar een aanzienlijke groei van onze gemeente, wat maakt dat we nu anders aankijken tegen woningbouw dan toen het geval was. De ambitie is nu gericht op groei en dat is nieuwe input.

Bij de oplevering van de deelvisies hebben we geconstateerd dat niet alle ideeën die zijn samengebracht in de deelvisies gebaseerd zijn op een breed draagvlak. In de deelvisies waar deelnemers nadrukkelijk verschillende standpunten in namen, is dat ook weergegeven. Tenslotte hebben we nog met het volgende te maken: soms zijn ideeën, opgenomen in de deelvisies, heel interessant, maar op dit moment gewoon niet haalbaar. Dat kan veranderen en daarom is het ook belangrijk dat we de deelvisies de komende tijd blijven raadplegen. Soms passen ideeën uit de deelvisies niet bij de schaal van een omgevingsagenda of omgevingsvisie. Dit zijn producten die tamelijk abstract zijn en over de grote lijnen gaan. Om toch maximaal te profiteren van de opbrengst uit de deelvisies is zoveel mogelijk geprobeerd om suggesties, vragen en ideeën op een kleiner schaalniveau (ook wel het stoeptegelniveau genoemd) neer te leggen bij de vak afdelingen van de gemeente die zich met dit soort zaken bezighouden.

Belang deelvisies

Waarom zijn de deelvisies, ondanks het gebrek aan officiële status en omstandigheden als hiervoor geschetst, toch zo belangrijk? Ze zijn belangrijk omdat een flink aantal mensen de moeite heeft genomen mee te denken over hun leefomgeving. Een bewijs van betrokkenheid dat gekoesterd moet worden. Ze zijn belangrijk omdat een idee, aanvankelijk misschien door weinigen gesteund, later toch soms heel waardevol kan zijn. Ze zijn belangrijk omdat er informatie bij elkaar is gebracht die nuttig is bij het uitvoeren van talloze kleinere en grotere projecten. Dat blijkt dagelijks in het werk van onze gemeente. Ze zijn belangrijk omdat de deelvisies een bron van inspiratie zijn voor het opstellen van de omgevingsvisie. En omdat de deelvisies ons scherp houden op onderwerpen die voor onze inwoners van groot belang zijn.

Tot op de dag van vandaag komen er reacties binnen op de deelvisies van mensen die het wel of niet met de inhoud eens zijn. Het zijn nieuwe bewoners of mensen die om andere redenen destijds niet meededen aan het ontwerpend onderzoek in de deelgebieden. Is dat erg? Nee, dat is niet erg. Het houdt het gesprek op gang. We leven niet in een statische

wereld. Alle input, zolang die voortkomt uit oprechte betrokkenheid, draagt bij aan een beter product, een betere omgevingsvisie, een betere leefomgeving.

Kansenkaarten

In de omgevingsagenda werken we met kansenskaarten. Net als de deelvisies, zijn dit geen vastgestelde kaders, maar leveren ze input voor het vervolgesprek richting de omgevingsvisie. Daarnaast maken ze het mogelijk om al te kiezen voor een werkwijze die onder de Omgevingswet wordt voorgeschreven. Een werkwijze die uitgaat van integraliteit in plaats van een sectorale benadering.

De opgaven van de omgevingsagenda

De omgevingsagenda telt vijf hoofdopgaven. *Doetinchem groeit, Doetinchem kiest, Doetinchem bloeit, Doetinchem bruist, Doetinchem leeft*. Omdat we niet alles tegelijk kunnen oppakken zal keer op keer aan de gemeenteraad om goedkeuring gevraagd worden voor de uitvoering van deelopgaven.

In deze verantwoording wordt aangegeven waar de hoofdopgaven over gaan en op welke wijze er is omgegaan met de informatie die is opgenomen in de deelvisies. We gaan hier niet specifiek in op de deelopgaven omdat deze nog geprioriteerd moeten worden door de gemeenteraad.

Doetinchem groeit

De opgave *Doetinchem groeit* gaat in op de behoefte aan woningen en bijbehorende voorzieningen. De opgave belicht de nodige koppelkansen en uitdagingen voor meervoudig ruimtegebruik en het vergroten of toevoegen van basiskwaliteiten. Onder de vlag van "*Doetinchem 2036*" wordt een ontwikkelstrategie gemaakt die uitnodigt om te ontwikkelen en tegelijkertijd de voorwaarden waaronder dat moet gebeuren op een rij zet. Denk bij voorwaarden aan het inpassen van klimaat adaptieve maatregelen, maatregelen op het vlak van besparing en/of opwekking van energie, bodembeheer en dergelijke. Hoe verhoudt deze opgave zich tot de opbrengsten uit de deelgebieden?

- De plekken die tijdens de deelgebiedssessies zijn benoemd als interessant voor mogelijke woningbouwprojecten vanwege aanvullende kwaliteiten, zoals een groene omgeving of cultuurhistorische elementen, zijn in de omgevingsagenda op de kansencarta "*Woongemeente voor iedereen*" opgenomen als kansencirkel. Op de andere kansenskaarten is terug te vinden hoe dit zich verhoudt tot de in de deelvisies benoemde waarden, zoals de sociale knooppunten, recreatieve verbindingen en het groene netwerk. Reeds bestaand of door de participanten als wenselijk benoemd. In de deelgebiedsvisies is meer specifiek, vaak op een kleiner schaalniveau terug te vinden welke waarden er aan de cirkelplekken worden toegekend. En waarom de keuze niet op andere plekken valt. Bijvoorbeeld omdat het daar gaat om waardevol groen wat wel geschikt is als uitloopgebied, maar niet om in te bouwen.

Doetinchem kiest

De opgave "*Doetinchem kiest*" gaat over het landelijk gebied. Van oudsher is het landelijk gebied het domein van de agrariërs. Tegenwoordig zijn er vele spelers actief en het beroep op de beschikbare ruimte is groot. Doel van de opgave is om te komen tot meervoudig ruimtegebruik dat recht doet aan de verschillende functies. De gemeente hecht aan het behoud van een goede en gezonde agrarische sector met toekomstperspectief en gaat graag met de sector en alle andere spelers samen op zoek hoe de toekomst van het landelijk gebied op een zo optimaal mogelijke manier vorm te geven.

Het ontwerp onderzoek in de deelgebieden heeft laten zien wat er van de gemeente Doetinchem verwacht wordt in het landelijk gebied. In de deelgebieden rond de Slangenburg en Gaanderen hebben deelnemers de behoefte uitgesproken dat de gemeente het voortouw neemt om het vervolgesprek te agenderen. Het deelgebied De Wehlse Broeklanden kent een geschiedenis van samen zoeken, denken en werken aan de juiste oplossingen. De raad bepaalt waar we het eerste moeten beginnen. De uitdaging in het landelijk gebied blijft er één van samen pionieren. Er wordt gezocht naar koppelkansen, uitgaande van de kwaliteiten van een gebied.

Doetinchem bloeit

De opgave "*Doetinchem bloeit*" gaat over het versterken van de economie binnen de gemeente Doetinchem. Door in de toekomst ook voldoende mensen aan het werk te helpen of aan te trekken van buitenaf. Het woon, leef en werkklimaat aantrekkelijk te maken voor jongeren. Door onze bedrijventerreinen te verduurzamen, door leegstand van bedrijven en kantoren te benutten als kans voor herbestemming en/of transformatie en door het ontwikkelen van een economie gebaseerd op een sociaal/ ruimtelijke visie met oog voor opgaven van deze tijd zoals de klimaatadaptatie, energiebesparing en het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving.

- Uit het ontwerp onderzoek is naar voren gekomen dat belanghebbenden graag meedenken over deze opgave. We zijn daar al mee bezig en ontwikkelen visie en kaders samen met onze partners in het bedrijfsleven en ondernemers. Bij de aanpak van het landelijk gebied (zie de opgave *Doetinchem kiest*) zijn de economische dragers belangrijke aandachtspunten. We willen de perspectieven onderzoeken van de transitie naar kringlooplandbouw, het hergebruik van vrijkomende agrarische gebouwen en de vrijetijdseconomie. Onderwerpen die tijdens het ontwerp onderzoek in de deelgebieden herhaaldelijk naar voren zijn gekomen. We hebben fysieke kansen voor clustering van het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen op onze kansencarten opgenomen.

Doetinchem bruist

De opgave "*Doetinchem bruist*" richt zich op het toekomstbestendig maken van de Doetinchemse binnenstad en moet leiden tot een plan van aanpak voor herstructurering en verkleuring van de binnenstad. Dat plan van aanpak komt tot stand in samenspraak met onze inwoners, ondernemers en andere betrokken partijen zoals Cultuur en Sport. De inzet op groei van onze gemeente, vraagt ook om extra aandacht voor de koppelkansen in onze binnenstad (meervoudig ruimtegebruik). We doen onderzoek naar de mogelijkheden voor een emissieloze binnenstad. We willen culturele uitingen en dag attracties nog meer dan nu onderdeel maken van de beleving op straat. We hechten belang aan een kwalitatief goede en multifunctionele openbare ruimte en we zijn op zoek naar de juiste balans tussen bebouwing, infrastructuur en groen.

Doetinchem leeft

In de opgave "*Doetinchem leeft*" staat het ontmoeten centraal. We naderen het post corona tijdperk en de manier waarop we samen leven, samen werken, ziet er anders uit. Ook zijn er nieuwe ambities, zoals het voornemen om als gemeente te groeien naar een inwonertal van 70.000 in 2036. Zo'n 90 tot 95% van de inwoners is er al en dat is dus iets om rekening mee te houden. Het vraagt om een frisse blik ten aanzien van de leefbaarheid in het buitengebied, de dorpen en de stad. Het is belangrijk om iedereen maximaal mee te nemen in nieuwe ontwikkelingen en te laten meedenken, kijken zodat de zo gewaardeerde eigenschappen van de gemeente Doetinchem overeind blijven. Het

ontmoeten is daarin een belangrijk instrument. Het is de taak van de gemeente om de openbare ruimte zodanig in te richten, dat deze uitnodigend is en ontmoetingen van nature plaats vinden.

- In alle deelgebiedsvisies wordt de aanwezigheid van gevarieerd groen en het onderhoud daarvan benoemd als de belangrijkste of één van de belangrijkste waarden in de fysieke leefomgeving. De groene omgeving wordt ook benoemd als belangrijk instrument in het ontmoeten van anderen. In deze opgave is dat aten volle opgepakt. Er wordt ingegaan op kleinschalige groene voorzieningen zoals bijvoorbeeld een buurttuin of pluktuin, maar ook grootschalig groen met dubbelfuncties zoals biodiversiteit en klimaat adaptief groen. De kanskaart *Mensen en ontmoeten* laat zien waar al belangrijke ontmoetingsplekken zijn, waar verbeteringen mogelijk zijn en hoe het recreatief netwerk voor verbinding kan zorgen. We geloven in een regierol voor de gemeente, maar ook in een maatwerkbenadering en ruimte voor initiatief. In de opgavebeschrijving staat duidelijk omschreven op welke verschillende manieren de gemeente de aanwezigheid van (groene) ontmoetingsplekken wil stimuleren en/of creëren. De deelvisies zijn belangrijke "referentiedocumenten" omdat ze meer in detail aangeven waar behoefte is, of kansen bestaan voor meer of ander groen.

Overige opgaven uit deelgebiedsvisies

Niet alle opgaven en of kansen uit de deelgebiedsvisies zijn één op één terug te vinden in hoofdopgaven van de omgevingsagenda of de kansenskaarten. Denk bijvoorbeeld aan de aanpak van geur en geluidsoverlast (milieufactoren), de veiligheidsproblematiek rondom verkeer en specifieke suggesties voor de klimaatadaptatie. Daarnaast zijn er soms suggesties gedaan die ingaan op het type woningen dat er gebouwd moet worden of het omvormen van woningen voor andere doelgroepen.

Dat wil niet zeggen dat er niets mee is gebeurd. Op de kansenskaarten zijn de milieufactoren opgenomen. Daarnaast is nagegaan wat er op het ogenblik gebeurt aangaande de normering van milieufactoren. Op veel onderdelen wordt momenteel onderzoek gedaan of is dat uitgezet. Onder de Omgevingswet verandert er het nodige op het gebied van de milieunormen. Ten aanzien van de opmerkingen over verkeersveiligheid geldt in feite hetzelfde. Het algemene beleid is gericht op het verbeteren van de verkeersveiligheid. Opmerkingen over specifieke plekken zijn door de vak afdeling van de gemeente beoordeeld. Het is nuttig om bij het maken van de omgevingsvisie opnieuw te kijken of er op dit onderdeel aandachtspunten zijn die op het schaalniveau van de omgevingsvisie aandacht verdienen. Momenteel wordt er inzichtelijk gemaakt wat opgave klimaatadaptatie betekent voor onze gemeente. Ten aanzien van het type woningen dat er wordt gebouwd, zijn er meerdere partijen betrokken (denk bijvoorbeeld aan de woningbouwcorporaties). Over dit soort zaken maken we prestatieafspraken.